

WSTĘP

Współcześnie zasoby informacyjne i zarządzanie nimi stanowią bardzo ważny obszar pracy bibliotek. Udostępnianie zasobów w Internecie przyciąga do biblioteki nowych użytkowników, a stałym – oferuje natychmiastowy i bezpośredni dostęp do potrzebnych informacji. W dobie komputeryzacji użytkownicy chcą mieć dostęp do zasobów informacyjnych bez konieczności wizyty w samej bibliotece. Nie chcąc tracić swoich użytkowników, biblioteki powinny udostępniać zasoby na szeroką skalę. Zarządzanie zasobami informacyjnymi ułatwiają narzędzia cyfrowe dostosowane do wszystkich zadań niegdyś realizowanych stacjonarnie. Choć obecnie zarządzanie zasobem informacyjnym jest możliwe często za pomocą jednego, wielofunkcyjnego narzędzia informatycznego, pozwalającego na gromadzenie, modyfikowanie, przeszukiwanie i udostępnianie zasobu według potrzeb bibliotekarzy oraz użytkowników, zazwyczaj biblioteki korzystają z wielu systemów i narzędzi informatycznych, dostosowanych do specyfiki danego zasobu i właściwego mu formatu opisu oraz języka informacyjno-wyszukiwawczego. Za ich pośrednictwem biblioteki opracowują i udostępniają w katalogu bibliotecznym informacje o zasobie własnym, tworzą bazy, bibliograficzne czy bibliograficzno-abstraktowe, realizują digitalizację i udostępnianie cyfrowych kopii materiałów bibliecznych, umożliwiają przeszukiwanie zasobów zewnętrznych.

W literaturze naukowej niewiele pisze się na temat zasobów informacyjnych bibliotek instytutów naukowych Polskiej Akademii Nauk. Zazwyczaj są to prace skupiające się na jednym narzędziu bądź jednym zasobie. Niniejsza monografia opisuje kompleks narzędzi technologicznych cyfrowych usług informacyjnych biblioteki Instytutu Nauk Prawnych PAN¹. Celem pracy jest przedstawienie narzędzi, z których korzysta INP PAN do zarządzania i udostępniania zasobów informacyjnych, a także ukazanie podstawowych metod tworzenia i udostępniania zasobów informacyjnych przez bibliotekę.

Na potrzeby niniejszej pracy narzędzia cyfrowe usług informacyjnych, wykorzystywane przez bibliotekę Instytutu Nauk Prawnych PAN, zostały opisane i rozpatrzone na podstawie piśmiennictwa naukowego oraz analizy stron internetowych i aplikacji webowych INP PAN.

Praca składa się z czterech rozdziałów. W rozdziale I opisano historię Instytutu i uwarunkowania rozwoju biblioteki od początku jego istnienia, a także w dobie cyfryzacji. Omówiono również definicję biblioteki naukowej, zasobów informacyjnych oraz wskazano koncepcje zarządzania zasobami.

1 Zapis nazwy biblioteka Instytutu Nauk Prawnych PAN wynika z faktu, że obecnie nie jest ona wyodrębnioną komórką organizacyjną w strukturze Instytutu, a jedynie określeniem przestrzeni fizycznej i zakresu zadań realizowanych w ramach większej struktury organizacyjnej realizującej zadania pomocnicze wobec prac naukowo-badawczych realizowanych przez pracowników naukowych.

W rozdziale II opisano zasoby informacyjne udostępniane przez INP PAN. W kolejnym rozdziale wskazano narzędzia wykorzystywane przez bibliotekę INP PAN do zarządzania zasobami informacyjnymi: system biblioteczny KOHA (wykorzystywany także do zarządzania bazą bibliograficzno-abstraktową Polskiej Bibliografii Prawniczej, obecnie: ePBP), oprogramowanie do zarządzania czasopismami naukowymi Open Journal Systems (OJS) oraz oprogramowanie do zarządzania repozytorium instytucjonalnym DSpace.

Rozdział IV poświęcony jest opisowi implementacji narzędzi cyfrowych (KOHA, OJS, DSpace) w bibliotece INP PAN, analizie zasobów informacyjnych biblioteki i sposobu ich prezentacji, a także możliwym zmianom, których wprowadzenie usprawniłoby zarządzanie nimi.

W zakończeniu pracy opisano wyniki przeprowadzonych analiz oraz podjęto próbę wskazania możliwych kierunków dalszych badań w tej tematyce dla rozwinięcia jakości usług świadczonych nie tylko przez bibliotekę INP PAN, ale także inne biblioteki instytutów Polskiej Akademii Nauk, które w swojej działalności mierzą się z podobnymi ograniczeniami.

Niniejsza publikacja powstała na bazie pracy dyplomowej, przygotowanej pod kierunkiem prof. dr hab. Barbary Sosińskiej-Kalaty, obronionej w czerwcu 2021 r. na Wydziale Dziennikarstwa, Informacji i Bibliologii Uniwersytetu Warszawskiego. Autorka pragnie wyrazić podziękowania za wszelkie cenne uwagi i spostrzeżenia przekazane w toku przygotowania pracy.

Zarówno rozwój narzędzi informatycznych jak i wydanie niniejszej publikacji nie byłoby możliwe bez życzliwego wsparcia Pani Dyrektora Instytutu Nauk Prawnych PAN dr hab. Celiny Nowak, prof. INP PAN – Przewodniczącej Rady Naukowej wydawnictwa instytutowego oraz Zastępcy Dyrektora Pana dr. Wojciecha Drobrego, za co autorka niniejszej książki składa serdeczne podziękowania.

Podziękowania należą się również recenzentom wydawniczym publikacji: dr hab. Mateuszowi Błachuckiemu, prof. INP PAN oraz dr Leszkowi Szafrąnskiemu za cenne spostrzeżenia.